

**LUDOVICO MARRACCIO LUCENSI VE
ALCORANI TEXTUS UNIVERSUS ARABICÈ ET LATINÈ ADLI
KUR'AN TERCÜMESİ ÜZERİNE**

Naif YAŞAR*

Özet

Kur'an, bir Batı diline ilk defa 1143'te Kettonlu Robert (1110-1160) tarafından tercüme edilir. Latinceye yapılan bu tercüme ise iki konuda meşhur olmuştur: İlki; bir Batı diline yapılan ilk tercümedir, ikincisi; bu tercüme tam olmamakla beraber, bazen yanlış, bazen özet ve bazen de tahrif edilmiş pasajlarla doludur. Bu tercümenin kötü şöhretinin aksine Marraccio'nun (1612-1700) 1698'de yayımlanan Latince Kur'an tercümesi ilmî değeri yüksek, titiz ve yoğun bir emeğin mahsulü kabul edilmiştir. Marraccio bu çalışmasında Kur'an metnine mümkün merteye sadık kalarak tipik lafzî bir tercüme örneği ortaya koymuştur. Tercümenin devamında ise ilgili ayetlere bağlı olarak İslami literatürden bazı malumatı aktardıktan sonra hem Kur'an'a hem de İslami öğretiyi eleştirilerini yöneltmiştir. Bu tercüme her ne kadar Türkiye'de yayımlanan bazı eserlerde kısaca tanıtılmış olsa da buralarda aktarılan bilgiler genelde bizzat bu tercümeyle dayanan birincil kaynak verilerine değil de ondan bahseden ikincil kaynak bilgilerine dayanmaktadır. Bundan dolayı biz Kur'an tercüme tarihi açısından önem arz eden bu çalışmayı bizzat tanıtmayı gerekli gördük. Bu makalede öncelikle bu çalışmayı tanıttıktan sonra Bakara Süresinin ilk yüz ayetini Türkçeye tercüme ederek söz konusu eserin yakından tanınmasına katkıda bulunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Meal, Kur'an Tercümesi, Latince Kur'an Tercümesi, Marraccio.

**Ludovico Marraccio Lucensi and About His
Qur'an Translation Called Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè**

Abstract

The Qur'an was translated into a Western language in the 1143 by Robert of Ketton (1110-1160) for the first time. This Latin translation became famous for two things: First; this is the first translation made into a Western language, second; besides its being a semi-translation, it is full of false, summary and falsificated passages. But on the other hand Marraccio's (1612-1700) Latin translation which was published in the 1698 has been held as a very good, exact and scientific translation. Marraccio, quite faithful to the Qur'an text, has come up with a typical literal translation. Following the translation, he quoted some Islamic information about the related verses and then put forward his critics about the Islamic and Qur'anic doctrine. Although there is information about this translation in some studies published in Turkish, this information is not given from Marraccio's work directly, but it is based mainly on the studies that have been done on his translation. So, we needed to introduce this study directly which is important in the point view of the translation history of the Qur'an. In this article after introducing the study, we would translate the first one hundred verses of the Surate Bakara in order to have a close look into the subject matter work.

Keywords: Translation, Qur'an translation, Latin Qur'an translation, Marraccio.

* Dr. Öğretim Üyesi, Adıyaman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi. naifyasar@gmail.com

Giriş

Louis (veya Ludovico) Marraccio, 6 Ekim 1612 yılında İtalya'nın Lucca şehrinde doğmuş; 5 Şubat 1700 Roma şehrinde ölmüş İtalyan Doğu bilimcidir. Başta Arapça olmak üzere İbranice, Aramice, Süryanice gibi birçok Doğu dilini iyi derecede öğrenmiş, sonra da Kardinal olarak atanmıştır. Temel öğrenimini tamamladıktan sonra Lucca şehrinde bulunan *Congregatione Clericorum Regularium Matris Dei*¹ adlı kuruluşa üye olmuştur. Marraccio bu kuruluştaki fazilet ve ilmî kişiliğiyle tanınmıştır. O, ayrıca başka birçok kuruluşa da üye olmuştur. Daha çok Lewis Marracci ismiyle meşhur olan müsteşrik, Roma La Sapienza Üniversitesi'nin *Wisdom Kolejî*'nde Arapça profesörlüğü yapmıştır. Kutsal metinlerin yorum ve tercümeleriyle ilgili birçok çalışması olmakla beraber Kur'an'ı Latinceye tercüme ettiği "*Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè*"² adlı eseriyle meşhur olmuştur. Hristiyanlık tarihi ve literatürü açısından önemli olan Sami dillerine ek olarak Latince ve Yunancayı iyi bilmesi, papa başta olmak üzere din adamları ve dini kuruluşlarla sıkı bir ilişki ve ortak çalışma içerisinde olması³ onun çok yönlü ve aktif bir şahsiyet olduğunu göstermektedir.

Marraccio, Arapça kaynaklara dayanarak Kur'an'ı Latinceye tercüme etmiştir. Bu tercüme, Kettonlu Robert'in (1110-1160) yaptığı ilk Latince tercümeyle nispeten çok daha başarılı ve ilk ilmî tercüme olarak kabul edilmiş ve ondan sonra yapılan birçok tercümeyle de kaynaklık etmiştir.⁴ Marraccio, bu tercümeden önce İslam'ın temel öğretilerini reddettiği bir çalışma⁵ hazırlar ve akabinde bu tercüme yapar. O, bu çalışmasında sadece Kur'an'ın tercümesini yapmaz. Yazar bağlam, sayfa veya ayet sayısı gibi şeylere dikkat etmeksizin surenin metnini kısım kısım tercüme eder. O, önce seçtiği bir ayet grubunu tercüme eder,

¹ Bu kuruluş (*Clerics Regular of the Mother of God of Lucca*) St. John Leonardi (1541-1609) tarafından 1573 tarihinde İtalya Lucca'da dini eğitim vermek, Protestanlıkla mücadele etmek ve kilisenin yozlaşmış bazı yönlerini iyileştirmek amacıyla kurulan bir tarikat. Bu tarikat temelde Katolik mezhebini esas alan din adamlarından oluşmuştur. Bk. "Clerks Regular of the Mother of God", Encyclopedia.com, Accessed: 29 July 2018, <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/clerks-regular-mother-god>

² Ludovico Marraccio (1612-1700), *Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè* (Padova: Ex Typographia Seminarii, 1698).

³ Bk. Jean-Pierre Nicéron (1685-1738), *Mémoires pour Servir à L'histoire des Hommes Illustres dans la République des Lettres* (Paris: Chez Briasson, 1740), XLI, 255-269; John Aikin (1747-1822) - William Enfield (1741-1797), *General Biography or Lives, Critical and Historical, of the Most Eminent Persons of all Ages, Countries, Conditions and Professions* (London: T. Davison, White Friars, 1807), 6: 533.

⁴ Bk. George Sale (1697-1736), *The Koran* (London and New York: Frederick Warne and Co, 1891), viii; Hüseyin Yaşar, *Bati'nın Kur'an Algısı* (İzmir: Işık Akademi Yayınları, 2010), 148-150, 159-163; Alexander Bevilacqua, "The Qur'an Translations of Marracci and Sale", *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 76 (2013): 93-94.

⁵ Bk. Ludovico Marraccio (1612-1700), *Prodromus ad Refutationem Alcorani I-IV* (Padova: Propaganda Fide, 1691-1698).

sonra da bu ayet grubu tercümesinin hemen devamında NOTAE (notlar) başlığı altında ilgili ayetlerde yer alan malumata dair İslami literatürden bazı Arapça açıklamaları alıntılar ve bunları Latinceye, bazen hem Latinceye hem İtalyancaya tercüme eder. Bazen de alıntılarını orijinal metinlerini vermek yerine onları tercüme ederek aktarır. Sonra da hem ayetlerde yer alan konulara hem de ayetlerle ilgili olarak İslami literatürden verdiği malumata reddiye mesabesinde REFUTATIONES (reddiyeler) başlığı altında geniş açıklamalarda bulunur ve tüm mealî bu minval üzere yapar. Fakat burada REFUTATIONES başlığıyla sunduğu reddiyeler bizzat dindaşları tarafından “zayıf, tatmin edici olmayan, haşviyattan ibaret, tamamen gereksiz” gibi eleştirilere maruz kalmışken; NOTAE başlığı altında ayetlerle ilgili olarak İslami literatürden aktardığı bilgiler ise faydalı bulunmuştur.⁶

Marraccio'nun tüm mealinde takip ettiği metodu göstermesi bakımından güzel bir örnek olarak İhlas Süresini aşağıya aynen aktarmanın faydalı olacağı kanısındayız:⁷

سورة التوحيد مكية أربع آيات

S U R A C X I I
U N I F I C A T I O
M E C C A N A :
C O M M A T U M Q U A T U O R .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ۴ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

In Nomine Dei Miseratoris, Misericordis.

1. **D**ic. Est Deus unus. 2. Deus Sempiternus. 3. Non genuit, & non est genitus. 4. Et non fuit illi par ullus.

N O T A E.

Inferibitur etiam hæc Sura **الإخلاص** Sincerificatio, in qua feliciter sinceræ fidei, & religionis professio continetur: quemadmodum etiam dicitur التوحيد: *Unificatio*, quia unius Dei Majestatis asserta, plurimum deorum cultus in illa excluditur, itaut etiam Personarum pluralitas ab ea rejiciatur. Beidavius asserit: **أنها تعدل ثلث القرآن** Alcorani. Meccana ne sit, an Medinensis, Moslemi certant, & adhuc sub judice lis est. De præmio Lectoris hæc scribit Zam-chafcerius: **هو يقول الله من انه شمع رجلاً يقرأ: قُلْ هو الله واحد فقال وجبت: قيل يا رسول الله وما قُلْ هو الله واحد فقال وجبت له الجنة.** Cùm Mahumetus audivisset quendam legentem hæc Suram, dixit: **Meruit. Dicitur fuit illi: Quid meruit, O Legate Dei? Respondit: Meruit illi Paradisum.**

1. **Est Deus unus.** ۱ Gelal: **رسول الله عن** Interrogatus fuit Mahumetus de Domino suo: **وہ فنزل هو الله احد.** & respondit: **Est Deus unus.**

R E F U T A T I O N E S.

In generare, & generari accipiuntur in eo sensu, quem intelligit Mahumetus; certum est, Deum nec generare, nec generari. Ipse enim, utpotè crassissimus, putat, non posse Deum habere filium, nisi ex copula cum aliqua femina. Ita enim loquitur in Sura 6. que inferibitur **بديع السموات والارض** *Pecora*, versu 6. **يكون له ولد ولا تكون له صاحبة** *Conditor*.

Celorum, & terræ: quomodo habebit filium, cum non habebat uxorem? Verum si generari accipiatur in Deo eo modo, quem Christiana fides docet, ne Mahumetani quidem negare eam possunt, ut nos in secunda parte Prodromi fusissimè contra eisdem Mahumetanos probavimus. Credere verò non posse fieri generationem, nisi per copulam carnalem maris cum femina, hominis est nimis stolidi, & prorsus pecuini, cum non pauca animalia sine commercio maris, & feminae generentur.

Ruefat. in Alcor. A a a a سورة

⁶ Bk. Niceron, *Mémoires*, XLI, 257-259; Sale, *The Koran*, viii.

⁷ Bk. Marraccio, *Alcorani*, 831.

Verdiğimiz örnekten de görüldüğü gibi bu tercüme aynı zamanda hem Kur'an'a hem de temel İslami öğretiye reddiye mesabesinde. Bu çalışmanın meal kısmı literal bir tercüme metodu takip edilerek yapılmıştır. Yazar, Kur'an'ın Arapça metnine mümkün mertebe bağlı kalmıştır. Ayette literal olarak yer almayan fakat mefhumundan anlaşılmanaları ise bazen parantez içine almış, çoğunlukla da italik olarak vermiştir. Keza ayetlerin kapalılığını giderecek özet ek bilgileri de tercüme metninin arasında, italik veya parantez içerisinde vermiştir. Dolayısıyla onun tercüme metninde gördüğümüz italik ve parantez içerisindeki yazılardan anlamamız gereken şey burada verilen ibarelerin ayetin mantukunda bulunmadığıdır. Biz de tercümemizde yazarın bu usulüne bağlı olarak onun parantez içerisinde veya italik olarak verdiği kısmı parantez içerisinde vereceğiz. Yazar tercümede bazen Arapçadaki “و” ve “ف” gibi çok tekrar eden bağlaçlar yerine “&” gibi işaretler kullanmıştır. Biz de çoğunlukla bu gibi işaretleri virgül ile karşıladık. Noktalama işaretlerini kullanırken orijinal metinde yer alan işaretleri değil, yazarın kastettiği manayı göz önüne alarak Türkçe açısından uygun olduğunu düşündüğümüz işaretleri kullandık.

Keza yazar literal manaya o kadar çok bağlı kalmış ki ayetleri çevirirken Latince de ek eylem (esse) ile karşılanan manaları ayetlerin Arapça mantukunda görünmüyor diye bunları çoğunlukla ek açıklama şeklinde italik olarak vermiştir. Hâlbuki Arapçada ek eylem gibi bir kullanım söz konusu değildir ve ismi fail-mastar gibi yapılar bu manayı karşılamaktadır. Yazar belli ki bu noktada kendi dilinin özelliklerini aşamamış ve bu kullanımı Kur'an (veya Arapça) için bir eksiklik olarak görmüştür. Bundan dolayı ek açıklamalarla bu açığı kendisince gidermeye çalışmıştır. Bunun başka bir nedeni de Latince okuyucusunu göz önüne almasından olabilir. Keza iki dilin (Arapça-Latince) cümlelerinin öge dizilişleri veya ifade tarzları birbirinden farklı olmasına rağmen mütercim çalışmasında ayetlerin kelime diziliş sıralamasını mümkün mertebe korumuştur. Marraccio'nun Arapça metne olan sıkı bağlılığı Latince okuyucusunun bu tercüme anlamasını ciddi boyutlarda zorlaştırmıştır.⁸ Latincenin edat ve zamir çeşitliliği açısından zengin olması yazarın işini biraz olsun kolaylaştırmış gibi görünüyor. Eğer müellifin kurduğu cümleler Latin dili ve edebiyatı açısından kurallıysa ve bir Latin okuyucusu bu tercüme zorlanarak da olsa anlıyorsa, bu durumda Latince söz dizimi ile Arapça söz diziminin birbirine çok yakın olduğunu söyleyebiliriz. Bu da tercüme kolaylaştıran en önemli faktörlerden biridir. Hâlbuki Arapça ve Türkçe söz dizimi çok farklıdır. Bu da Latince ve Arapçadan Türkçeye yapılan tercüme zorlaştıran önemli etmenlerden biridir.

⁸ Ayrıca bkz. Sale, *The Koran*, viii.

Mütercimim hemen hemen tercüme ettiği her bir cümle için elbette bazı eleştiriler getirilebilir. Yapılan Latince tercümenin Arapça metnin eşdeğeri olmadığı savunulabilir ve bu da bir gerçektir. Fakat bu, dünyadaki tüm diğer tercüme için de geçerlidir. Zira bir dilde doğup büyüyen kelimeler o dilin mizacına göre, başka bir ifade ile o dili kullananların inanç ve kültürüne göre anlam kazanır. Dolayısıyla kelime ve kavramlar, o dili kullananların inanç, kültür, düşünce ve algı dünyasının bir fihristidir. Bu durumda birbirinden çok uzak iki ayrı kültürde doğup gelişen dillerde elbette eşdeğerlilik söz konusu olamaz. O halde bu iki ayrı kültürdeki metinleri birinden diğerine aktaran tercüme değerlendiren asgari ölçüler dikkate alınarak eleştiri yapılmalıdır.

Her ne kadar Marraccio bu çalışmada kelime kelime tercüme veya edebî bir dille tercüme yapmak yerine tam ve uygun bir tercüme yapmaya çalıştığını ifade etse de⁹ yukarıda belirttiğimiz özelliklerinden dolayı bize göre bu çeviri, literal tercümenin en ilginç ve en tipik örneğini oluşturmaktadır. Bu tercümenin onlarca yıl sürmesi¹⁰ herhalde yazarın bu noktada gösterdiği azami titizlikten kaynaklanmıştır. Fakat biz, yazarın bu metodunu çalışmamıza yansıtmanın pek de sağlıklı sonuçlar vermeyeceğini düşündük. Bundan dolayı tercümemizde böyle bir yöntemi uygulamadık. Bunu neden yapmadığımızı beş örnek tercümeyle açıklayalım:

1. “(2/el-Bakara, 3) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ”

“Qui credunt in Arcanum, & stare faciunt orationem (*idest observant tempora ejus:*) & ex eo, quod in sustentaculum praeuimus illis, erogant in *elemosynam.*”

“Ki onlar inanırlar Gizemli olana ve kaldırırlar ayağa duayı (yani riâyet ederler vakitlerine onun) ve ondan, ki rızık olarak bahşettiğimiz onlara, verirler (sadaka olarak).”

2. “(2/el-Bakara, 7) حَتَّمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ”

“Sigillum impressit Deus super corda eorum, & super auditum eorum: & super a aspectus eorum est cooperimentum: & ipsi erit poena magna.”

“Mühür vurmıştır Allah üzerine kalplerinin, ve üzerine işitmelerinin: ve üzerinde görmelerinin vardır perde: ve bizzat onlara (olacaktır) azap büyük”

3. “(2/el-Bakara, 8) وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ”

“Et ex hominibus aliquis dicit: Credidimus in Deum, & in diem novissimum: & non ipsi cum credentibus (*idest, tamen non credunt.*)”

⁹ Bk. Marraccio, *Alcorani, Prodomus, Praefatio*, 8; Marraccio, *Alcorani, “Praefatio ad Lectorem”*, 16.

¹⁰ “The Quran in East and West: Manuscripts and Printed Books”, Library of Columbia University, Accessed: 29 July 2018, <https://exhibitions.library.columbia.edu/exhibits/show/quran/qurans/printed>

“Ve insanlardan bazıları der: inandık Allah’a, ve güne en son: ve değildir kendileri birlikte inananlarla. (yani, hâlbuki inanmazlar).”

4. “(2/el-Bakara, 112) بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

“Imó *ingredientur Paradisum etiam alii*. Qui tradiderit faciem suam Deo, & ipse *fuert* benefaciens, *erit* illi merces sua apud Dominum suum *in Paradiso*: & non *erit* timor super eos, neque ipsi *contristabuntur*.”

“Aksine (buna rağmen cennete girer başkaları), kim ki verir yüzünü Allah’a ve kendisi (olursa) iyilik yapan, (olur) onun mükafatı katında Efendi’sinin (cennette) ve yok(tur) korku üzerine onların, ne de kendileri kederlenirler.”

5. “(2/el-Bakara, 114) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

“Et qui *est* iniquior, quam qui prohibet Oratoria Dei, ne commemoretur in ipsi nomen ejus, & *a* nititur ad destructionem eorum? Hi, non est *permittendum* ipsis, ut *ingrediantur* ea nisi metuentes & *male securi*?”

“Ve kim(dir) daha zalim o kimseden ki yasaklar Allah’ın mescitlerini, endişesiyle hatırlanır oralarda Allah’ın adı, ve çabalayan onların yıkımı(na)? Bunlar değildir (izinli) kendileri, ki oraya girsinler korku içinde olmaları hariç ve (kötü güven)”

İşte bu örneklerden de açıkça görüldüğü gibi mütercimim cümlelerindeki öge sıralamasını takip edersek yaptığımız tercümeden pek de bir şey anlaşılır. Fakat biz bu eseri tercüme ederken yazarın tercümesinde olmayan bir şeyi eklememeye veya olan bir şeyi eksik bırakmamaya özen gösterdik. Bu yöntemi kullanarak yazarın tercümesini olduğu gibi yansıtmaya çalıştık. Zira literal bir tercüme sağlıklı bir şekilde aktarmanın yolu yine literal tercüme olduğunu düşünerek biz de bu çalışmayı literal tercüme metoduyla çevirmeye çalıştık. Keza bu çalışmadaki amacımız Kur’an’ın güzel bir tercümesini ortaya koymak değil; yapılmış bir tercüme mümkün merteye olduğu gibi tanıtmaktır. Bundan dolayı çevirimizin birçok cümlesi tuhaf karşılanabilir. Fakat bu tuhaflık bizden değil Latince tercümeden kaynaklanmaktadır. Elbette, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, diller arasında tam bir eş değeri söz konusu olmadığından yazar Arapça metni Latinceye tercüme ederken bunu tam bir uygunlukla yapamamıştır. Aynı sıkıntıyı doğal olarak biz de bu tercümede yaşadık. Fakat sosyal bilimlerde yazılmış ve edebî yönü olan hiçbir eserin tıpatıp başka herhangi bir dile tercüme edilemeyeceği erbabınca kabul edilen bir gerçektir. Zira dil, kültürün bir ürünü olduğundan ve her kültür diğer kültürlerden farklılık arz ettiğinden doğal olarak diller

arasında eş değerlilik söz konusu değildir. Bu sebeple her tercümede mutlaka aslına nazaran bir farklılık söz konusu olur.

Müellifin, ayette literal olarak yer almayan ve tercümesinde genelde *italik* olarak verdiği manaları İslami edebiyattan aldığı görünmektedir. Yazarın tercümenin devamında ayetlere getirdiği reddiyeler ise ayrı bir değerlendirme konusudur. Bu noktada bir Hristiyan âlimin Kur'an'ın içeriğini yanlış görmesinde ve bu bağlamda reddiyelerde bulunmasında şaşılacak bir şey olmadığını düşünüyoruz. Zira bu gelenek peygamberimizin zamanından günümüze kadar süregelmiştir. Bu noktada getirilen temel eleştiriler ve ortaya konulan argümanlar ise mahiyet itibarıyla neredeyse hiç değişmemiştir.

Bakara Süresi Örneği

Bu bölümde Marraccio'nun tercümesinden Bakara Süresinin ilk yüz ayetinin¹¹ çevirisini yapacağız. Böylece onun, tercümesinde nasıl bir metot takip ettiğini, ayetlerin manalarının ne kadarını tercümesine yansıtılabildiğini ve bu noktadaki titizliğini bizzat görme şansına sahip olacağız. Bu tercüme sağlıklı bir şekilde değerlendirmek için onun günümüz mealleriyle değil de kendi çağdaşları olan çevirilerle karşılaştırılması gerektiğini düşünüyoruz. Yine bu tercüme değerlendirilirken eleştirilerin, Marraccio'nun sıkı sıkıya bağlı kaldığı literal tercüme metodu çerçevesinde getirilmesi gerektiği kanısındayız. Zira o, bu yöntemi kullanmıştır.

Bakara Süresi Mekke olup 286 ayete bölünmüştür.

1. A. L. M. 2. Bu kitap, onda şüphe yoktur (ki o, Allah'tandır). (Ondan) Sakınanlara doğruya yönlendirme. 3. Ki onlar gaybe inanır, duayı ayakta tutarlar (yani vakitlerine riayet ederler) ve onlara rızık olarak bahsettiğimizden (sadaka olarak) verirler. 4. Ve onlar ki sana indirdiğimize (yani Kur'an'a) ve senden önce indirilen(e, yani Tevrat, Zebur, İncil'e) inanırlar ve en son güne onlar kesin inanır. 5. Onlar kendi Rablerinden bir hidayet (yani doğru yol) üzerinde olacaklardır ve onlar mutlu olacaklardır. 6. Kâfir olanlara gelince, onları uyarsan da uyarmasan da onların üzerinde eşit(tir, yani aynı şey; yine de onlara farksızdır), inanmayacaklar. 7. Allah onların kalplerinin üzerine, kulaklarının üzerine mühür vurmuş ve onların bakışlarının üzerinde perde (vardır) ve onlara(dır) çok büyük bir ceza. 8. Ve insanlardan da bazıları: "Allah'a ve en son güne inanıyoruz" der ve kendileri inananlarla birlikte değil (yani, buna rağmen inanmazlar). 9. Allah ile ve inanmış olanlar (ile) aldatarak iş yaparlar. Kendi nefislerinden başkasını aldatmazlar ve (bunu) anlamazlar. 10. Onların

¹¹ Bk. Marraccio, *Alcorani*, 8-42.

kalplerinde hastalık (vardır). Allah, onlara hastalığı artırdı ve yalan söylemelerinden ötürü işkence eden azap bizzat onlar için(dir). 11. Ve onlara: “Yeryüzünde fesat çıkarmayın” denildiğinde: “Bizim ıslah ediciler (olduğumuz) kesin” şeklinde cevap verirler. 12. Kesin olarak bizzat onlar bozguncu değil mi? Buna rağmen (kendilerinin böyle olduğunu) hissetmezler. 13. Onlara: “İnsanların inandığı gibi inanın” denildiği zaman: “Ahmakların inandığı gibi mi inanacağız?” şeklinde cevap verecekler. Hayır, aslında bizzat onlar ahmaktır! Fakat (kendilerinin böyle olduğunu) bilmezler. 14. Ve inananlarla karşılaştıklarında: “İnandık” derler. Fakat kendi şeytanlarıyla gizlice bir araya geldiklerinde: “Kesinlikle biz sizinleyiz(dir), şüphesiz ki biz (onlara) gülenler (olduk)” derler. 15. Allah onlarla alay etmek ister ve onları orada sapkınlıkları içinde azıtmış şekilde devam ettirir (yani hayatlarını uzatır, bunlar) orada debelenirler. 16. Onlar, o kişilerdir ki yanlış doğru ile sattılar (yani, doğruyu yanlış ile veya imanı imansızlıkla) fakat onların ticareti kârlı olmadı ve doğruyu bulmuş olmadılar. 17. Onların örneği, ateş yakmak isteyen örneğine benzer(dir). (Ateş) Etrafında bulunanları aydınlattıktan sonra Allah onların ışığını götürdü ve onları karanlıkta terk etti, görmeyecekler. 18. Sağır, dilsiz ve kör(dür)ler. Dolayısıyla onlar döndürülmeyecekler. 19. Veya (şöyledirler) tıpkı içinde karanlık, gök gürültüsü ve şimşek (olan) gökten (aşağı gelen) bir fırtına gibi. Gür sesli yıldırımlardan dolayı, ölüm korkusu (sebebiyle) parmaklarını kulaklarına sokarlar. Allah, kâfırları kuşatıcıdır. Onun kudretinden kaçamazlar. 20. Neredeyse (ki) şimşek onların bakışlarını kapıverecektir. Onlara her aydınlandığında onun içinde yürüyecekler, onların üzerinde karanlık yayıldığında dikilecekler. Eğer Allah dileseydi şüphesiz onların duymalarını ve bakışlarını alıverirdi. Zira Allah her şeyin üzerine güçlüdür. 21. Ey insanlar, sizi ve sizden önce (olanları) yaratan Rabbinize ibadet edin ki böylece (ondan) korkasınız. 22. O ki yeri sizin için bir döşek (olarak), göğü bina (olarak) kıldı (yani yeryüzünü yürüme alanı, gökyüzünü de tavan), gökten su indirdi ve onunla size rızık olarak (farklı çeşitlerde) meyveler çıkardı. O halde Allah’a eşler (yani farklı ilahlar) yapmayın ve siz bilirsiniz (Allah sadece birdir). 23. Eğer kulunuz üzerine indirdiğimiz şeyden (yani Muhammed’e verdiğimiz Kur’an’dan) şüphe içinde iseniz, o halde ona benzeyenden (bir) süre getirin (yani onun sürelerine benzeyen) ve Allah dışındaki şahitlerinizi çağırın (yani ilahlarınızı ki bu konuda size yardım etsinler) eğer doğru sözlü iseniz. 24. Eğer hâlâ (bunu) yapmadıysanız, zaten yapamayacaksınız, o halde yanma maddesi insanlar ve taşlar (olan) ateşten korkun. Kâfirlere hazırlanmıştır. 25. İnanmış ve doğruyu yapanlara bildir ki onlara altından ırmaklar akan cennetler (vardır). Onun (cennetin) meyvelerinin bazılarında rızık (olarak) her rızıklandırıldıklarında: “Bu,

daha önce rızıklandırıldığımız(dır)” derler. Fakat onlara bu kendi aralarında benzeşen verilecek (yani bir meyve renk açısından diğerine benzerdir fakat tat açısından farklıdır), onlara onun (bahçenin) içinde temizlenmiş eşler (vardır) ve onlar onun içinde sürekli ikamet edecekler(dir). 26. Dahası Allah misal (olarak değersiz) bir şeyi, sivrisinek (gibi) ve daha ötesinde ondan üstün (olan) bir şeyi örnek vermekten utanmaz. İman edenler bunun aslında Rablerinden bir gerçek (olduğunu) bilirler. Öte yandan, kâfir olanlar ise: “Acaba Allah bunu örnek olarak (vermekle) ne istedi ki?” derler. Onunla birçok kişiyi saptırır ve onunla birçok kişiyi hidayete erdirir. Fakat onunla günahkârlardan başka kimseyi saptırmaz. 27. Onlar ki onu bağladıktan sonra Allah’ın ahdini çözerler, Allah’ın birleştirilmesini emrettiği şeyi keserler ve yeryüzünde fesat çıkarırlar. Onlar, hüsrana uğrayacak (olanlardır). 28. Allah’a nasıl inanmazsınız? Ölüydünüz ve sizi canlandırdı, sonra sizi öldürecek, sonra sizi canlandıracak, sonra ona döndürüleceksiniz. 29. Yeryüzünde olanların tümünü sizin için yaratan o(dur), sonra göğe yöneldi ve onları yedi gök (şeklinde) düzenledi. O her şeyde bilen(dir). 30. Ve (Ey Muhammed hatırla ki) hani Rabbin meleklere: “Gerçekten ben yeryüzünde halife yerleştireceğim” dedi. (Melekler): “Orada fesat çıkaracak ve kan dökecek birini mi yerleştireceksin? Biz gerçekten senin övgünü kutluyor ve seni kutsuyoruz (dolayısıyla bu şerefi takdir ediyoruz)” dediler. (Allah): “Gerçekten sizin bilmediklerinizi biliyorum” diye cevap verdi. 31. Ve (Allah) Âdem’e (eşyaların) bizzat tüm isimleri(ni) öğretti sonra onları meleklerin huzuruna sundu ve: “Eğer doğru sözlü iseniz bunların isimlerini bana bildirin?” dedi. 32. “Övgü sana, bizim senin öğrettiğinden başka ilmimiz yoktur, şüphesiz sensin bilen ve hakîm” şeklinde cevap verdiler. 33. (Allah): “Ey Âdem onlara şunların isimlerini bildir!” dedi. Onlara onların isimlerini bildirdiğinde (Allah) onlara: “Size yerin ve göğün gizemini bilirim ve ortaya koyduğunuzu ve gizlediğinizi bilirim demedim mi?” dedi. 34. Ve meleklere: “Âdem’e secde edin” dediğimiz zaman secde ettiler, ancak İblis (ona secde etmeyi) reddetti, üstünlük taslayarak kibirlendi ve kâfirlerden oldu. 35. Ve dedik ki: “Ey Âdem, sen ve eşin cennete yerleşin ve ondan bol bol istediğiniz yerden yiyin fakat bu ağacın yanına yaklaşmayın, zalimlerden olmayın. 36. Fakat yine de Şeytan onları ondan (yani cennetten) uzaklaştırdı, onları içinde oldukları (durum)dan uzaklaştırdı. Dedik ki: “(Yeryüzüne) İnin, bazınız diğer bazınıza düşman. Yeryüzünde sizin için bir ikamet, bir zamana (ölene) kadar sizin için geçimlik (vardır). 37. Ve Âdem Rabbinden (kendi günahından af dileyeceği) kelimeleri edindi, (Allah) onun üzerine döndü, zira kendisi dönendir, merhametlidir. 38. Dedik ki: “Hepiniz ondan (yani cennetten) inin! Bundan sonra size benden yönlendirme gelecek. Kim benim yönlendirmeme uyarırsa onların üzerine korku

olmayacak(tır) ne de kendileri hüzünlenecekler. 39. Fakat kimler kâfir olur ve ayetlerimizi yalan iddia ettiyse, onlar ateşin (cehennemin) arkadaşı (olacaklar); kendileri uzun zaman onun içinde (olurlar)”. 40. Ey İsrailoğulları, size verdiğim nimetimi hatırlayın, benim ahdimi tutun (ben de) sizin ahdinizi tutayım ve benden korkun benden. 41. Ve yanınızda olanı tasdik ederek indirdiğime inanın, ona ilk inanmayan olmayın ne de benim ayetlerimi küçük paha ile değıştirin ve benden korkun benden. 42. Ve hakka batılı giydirmeyin, (onu) bilirken hakkı gizle(me)yin. 43. Ve duayı ayakta tutun, sadakayı verin. Ve rükû edenlerle rükû edin. 44. Yoksa insanlara iyiliğı emredecek kendi nefsinizi unutacak mısınız? Ve kitabı (Tevrat’ı) okuyan sizsiniz. O halde nasıl anlamazsınız? 45. Ve sabır ve dua ile yardım isteyin. Fakat bu (yani dua), ancak alçaktakinin üstünde olanlara hariç elbette büyüktür.¹² 46. Onlar ki kendilerinin Rableriyle (diriliş gününde) karşılaşacak olduklarını, kendilerinin ona doğru dönecek olduklarını bilirler. 47. Ey İsrailoğulları! Size ihsan ettiğim nimetimi hatırlayın ki ben sizi âlemlerin üzerine (yani sizin çağdaşlarınız olan tüm milletlerden) üstün kılmıştım. 48. Ve (içinde) hiçbir nefsin başka bir nefis için tazminde bulunmayacağı, ne ondan bir fidye kabul edildiğı ne ona şefaatin fayda sağladığı ne de kendilerine yardım edildiğı günden korkun. 49. Ve (hatırlayın) hani sizi Firavun ailesinden kurtarmıştık, size kötü azap uyguluyorlardı; erkek çocuklarınızı boğazlıyor, kadınlarınızı yaşıyorlardı. Bunda Rabbinizden büyük bir sınama (vardı). 50. Ve hani size denizi yarmıştık, sizi çıkarıp Firavun halkını boğmuştuk ve siz bakıyordunuz. 51. Ve hani Mûsâ ile kırk geceye sözleştik; sonra siz onun ardından buzağıyı (ilah olarak) edindiniz, siz zulüm işleyen (oldunuz). 52. Sonra şükredesiniz diye sizi bu (günahtan) sonra bağışladık. 53. Ve hani siz hidayete erdirilesiniz diye Mûsâ’ya kitabı (Tevrat’ı) ve (haram ve helalin arasını) ayırt ediciyi getirdik. 54. Ve hani Mûsâ kavmine: “Ey kavmim, şüphesiz buzağıyı (ilah) edinerek nefsinize zulmettiniz. Dolayısıyla yaratıcınıza geri dönün ve kendinizi (karşılıklı, yani masumlar günahkârları öldürmeli) öldürün. Bu, yaratıcınızın yanında sizin için daha iyidir. Ve (bu davranışınızla) sizin üzerinize döndü. O gerçekten dönendir, merhametlidir” demişti. 55. Ve hani: “Ey Mûsâ, Allah’ı apaçık görmedikçe sana hiçbir şekilde iman etmeyeceğiz” demiştiniz. Bundan dolayı azap sizi kuşattı (ölü oldunuz) ve (size geliş şekline) bakakaldınız. 56. Sonra şükredesiniz diye sizi ölümünüzden sonra dirilttik. 57. Ve bulutları üzerinize gölge yaptık, üzerinize manmayı ve bıldırcını indirdik ve (dedik ki): “Size rızık olarak verdiklerimizin

¹² “إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ” - praeter quam super humiles - ancak alçaktakinin üstünde olanlar” gibi bir tercümenin ayetin anlamını hiçbir şekilde karşılamadığı kanaatindeyiz. Fakat böyle bir tercüme, Marraccio’nun ayetlerin lafzî manalarına ne kadar sıkı bağlı kaldığını göstermektedir. Onun, kelimelerin lafzî manalarına olan bağlılığı birçok yerde ayetin anlamını ciddi derecede bozmuş ve yapılan tercümelemlerin ayetin maksuduyla uzaktan yakından bir alakası kalmamıştır.

iyilerinden yiyin.” Ve bize zulmetmediler, aksine kendilerine zulmettiler. 58. Ve hani: “Bu şehre (Filistin veya Eriha) girin, ondan istediğiniz gibi bolca yiyin, (onun) kapısından secde ederek girin, deyin ki: ‘(Bizi kuşatan günahları) Bağışla’, (sizden) günahlarınızı sizin için bağışlayalım. İyilik yapanlara (iyilikleri) artıracacağız. 59. Ve zalim olanlar (bu) sözü onlara söylenmemiş bir sözle değiştirdiler, zalim olanların üzerine haddi aşmalarından dolayı gökten öfke indirdik. 60. Ve Mûsâ kavmini sulamak istediğinde dedik ki: “Asanı taşa vurl!” Ondan on iki çeşme fışkırdı. Artık insanların hepsi (kabilelerin her biri) kendi içicisini öğrendi. (Onlara dedik ki): “Allah’ın bol ihsanından yiyin, için ve yeryüzünde bozguncu olarak çarpışmayın.” 61. Ve hani: “Ey Mûsâ, hiçbir şekilde tek bir yemeğe tahammül etmeyeceğiz, dolayısıyla bizim için Rabbine dua et ki bize baklasından, salatalığından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından yeryüzünün bitirdiklerinden çıkarsın” demiştiniz. (Mûsâ): “Yoksa daha kötü olanı daha iyi olan ile değiştirmek mi istiyorsunuz? Mısır’a inin, zira size istediğiniz şey (oradadır)” diye cevap verdi. Ve onların üzerine zillet ve sefalet vuruldu, Allah’tan bir gazap ile tepetaklak oldular. Bunu (şu meydana getirir), zira onlar Allah’ın ayetlerini inkâr ediyor ve haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı; bu, isyan ettiklerinden ve günah işlediklerindedir. 62. Şüphesiz, iman edenler, Yahudi olanlar, Hristiyan olanlar, Sâbiû olanlar; (bunlardan) her kim Allah’a, son güne iman etti, doğruyu yaptıysa onların mükafatı Rablerinin yanındadır, ne onların üzerinde korku (vardır) ne de hüznlenirler. 63. Ve hani (Tevrat’a riayet edeceğinize dair) ahdinizi almıştık ve üzerinize Sina dağına yükseltmiştik ve (demiştik ki): “Size bildirdiğimizi (yani yasayı) kuvvetlice alın (yani dikkatlice onu gözetin), onun içinde (öğrettiklerimize) olanları hatırlayın ki böylece (cehennemden, itaatsizlikten) korunasınız. 64. Sonra bunun ardından yüz çevirdiniz. Fakat eğer üzerinize Allah’ın ihsanı ve rahmeti (olmasaydı) şüphesiz hüsrana uğrayanlardan olurdunuz. 65. Ve dahası şüphesiz sizden cumartesi içinde sınırları aşmış olanları biliyordunuz. Onlara dedik ki: “Kovulmuş maymunlar olun!” 66. Ve onu ondan önce olanlara ve ondan sonra olanlara örnek olarak verdik ve (Allah’tan) korkanlara bir nasihat. 67. Ve hani Mûsâ kavmine: “Şüphesiz Allah size bir inek kesmenizi emrediyor” demişti. “Bizi alaya mı alıyorsun” diye cevap verdiler. (Mûsâ onlara): “Akılsızlardan olmamak için Allah’a sığınırım (yani sizi alaya alacak kadar akılsız olmamı Allah etmesin). 68. Dediler ki: “Bizim için Rabbine dua et (ki) bu ineğin nasıl bir şey olduğunu bize açıklasın.” (Mûsâ) Dedi ki: “Şüphesiz kendisi diyor ki: ‘Bu elbette ne yaşlı ne de genç bir inektir; (fakat) bunların arasında bir durumdadır.’ Size emredileni yapınız.” 69. Dediler ki: “Bizim için Rabbine dua et (ki) bu ineğin renginin ne olduğunu bize açıklasın.” Dedi ki: “Şüphesiz

kendisi diyor ki: ‘Kesinlikle kendisi sarı bir inektir, koyu sarı bir renktedir ki bakanları memnun eder.’ 70. Dediler ki: “Bizim için Rabbine dua et (ki) bunun nasıl bir şey olduğunu (yine de daha fazla) bize açıklasın. Çünkü bu inek bize kendi arasında benzeşen biri gibi görünüyor. Kesinlikle biz, Allah dilerse, elbette (emredilen şeyi yaparak) doğruya yöneltilmiş oluruz.” 71. Dedi ki: “Şüphesiz kendisi diyor ki: ‘O elbette ne boyunduruk altında olup (böylece ki) yeri sürer ne de (böylece ki) ekini sular. Tamamen kusursuzdur. Onda alaca / kusur yoktur.’” Dediler ki: “Şimdi doğru ile geldin.” Böylece onu boğazladılar. Yapmak için yakın değildiler¹³ (Yani az kalsın bunu yapmayı reddedeceklerdi). 72. Ve hani bir zamanlar bir nefsi (yani insanı) öldürüp de bundan dolayı kendi aranızda tartışmıştınız! Allah sakladığınızı (gün yüzüne) çıkarıcıdır. 73. Gerçekten dedik ki: “Onu (yani ölü adamı) bir parçasıyla (yani boğazlanan ineğin) vurun!” Allah ölüyü aynen böyle diriltir ve akledesiniz diye size mucizelerini gösterir. 74. Sonra kalpleriniz bunun (mucizenin) ardından katılaştı. Bizzat taş gibi, hatta katılıkta (taştan) daha fazla. Zira bu noktada taşların arasında, gerçekten onlardan nehirler fişkirir! Hakikaten onların arasında gerçekten parçalanır ve ondan su çıkar! Şüphesiz onların arasında böyle gerçekten Allah’ın korkusundan (tepeden en dibe) iner! Dolayısıyla Allah hiçbir şekilde sizden gafil değildir, yaptıklarınızdan.¹⁴ 75. Yoksa siz (ey Müslümanlar!) onların (Yahudilerin) size inanacağını mı umuyorsunuz? Oysa elbette onlardan bazıları Allah’ın kelimasını (Tevrat’ta) duyar da akabinde onu anladıktan sonra değiştirdi, (tahrif ettiğini) bizzat bildiği halde. 76. Ve (Yahudiler) iman edenlerle karşılaştıklarında (onlara): “(Muhammed’e) inanıyoruz” derler. Fakat gerçekte birbirleriyle gizlice buluştuklarında ise derler ki: “(Henüz itibarlarını yitirmemiş olan liderleri diğer zavallılara) Siz, (hesap gününde, onun peygamber olduğunu bildiğiniz halde onu takip etmediğinizi ortaya koysunlar diye) Rabbinizin yanında sizinle tartışınlar diye, onlara (Müslümanlara) Allah’ın size (Tevrat’ta Muhammed ile ilgili) ifşa ettiklerini mi anlatıyorsunuz?” (Böyle bir şeyin olacağını) Düşünemiyor musunuz? 77. Yoksa (Yahudiler) Allah’ın onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da bildiğini bilmiyorlar mı? 78. Öte yandan onların arasında cahil (olanlar vardır), kitabı (Tevrat’ı) bilmezler, aksine sadece uydurma masallar bilirler. Sadece zanda bulunuyorlar (ne de kendilerinin söyledikleri

¹³ “ وَمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ - non prope fuerunt, ut facerent - Yapmak için yakın değildiler” gibi bir tercümeden Latince okuyucusunun pek de bir şey anlayacağını düşünmüyoruz. Marraccio da böyle düşünmüş olacak ki parantez içerisinde ayetin kastettiği manayı vermiştir.

¹⁴ Marraccio’nun bu ayetteki tercümesi de sanki ayetin vermek istediği manayı bozmuş gibi duruyor. Arapçadaki *فَعَلُوا* edatı her ne kadar “-den, -dan” veya “arası” gibi manalara gelse de *فَعَلُوا* libaresini bu ayetin bağlamında “şüphesiz -den” şeklinde değil de “öyleleri var ki” gibi, “ek eylem” manası katarak tercüme ederiz. Zira Arapçada “ek eylem” gibi bir kullanım söz konusu değildir. Fakat ek eylemin anlamı edat, mastar, ism-i fail gibi yapılarla karşılanır.

hakkında bilgileri vardır). 79. Fakat gerçekten de kitabı (tahrif edilmiş Tevrat'ı) kendi elleriyle yazıp sonra da bunu küçük bir paha karşılık satmak için: "İşte bu Allah'tandır" diyenlere yazıklar olsun. Ve elleriyle yazdıklarından dolayı onlara yazıklar olsun. Ve kazandıklarından dolayı onlara yazıklar olsun. 80. Ve dediler ki: "Ateş (cehennem), sadece sayılı birkaç gün hariç (yani çok az) bize asla dokunacak değildir." Onlara de ki: "Yoksa siz Allah katında (böyle bir şey hakkında) söz mü aldınız? Zira Allah hiçbir surette sözünden caymaz! Yoksa (daha doğrusu) Allah ile ilgili bilmediğiniz şeyi mi söylüyorsunuz?" 81. Elbette (onlara ebedi bir şekilde dokunacaktır). Kim kötü şeyler (yani putperestlik) yapar ve günahları da onu kuşatırsa (bu günahıyla ölürse) bu, ateş ehli(dir), bizzat kendisi onun içinde sonsuza dek kalacaktır. 82. Kim gerçekten inanır ve doğru olanı yaparsa, o da cennet ehlidir, bizzat kendisi, içinde sonsuza dek kalacaktır. 83. Ve hani İsrailoğullarından (Tevrat'ta) kesin söz alıp (onlara dedik ki): "Allah'tan başkasına tapmayın, ebeveyninize (ihsanla) muamelede bulunun, akrabalığa sahip olanlar(la), yetimler, miskinler, insanlara iyiyi söyleyin (adil olanı emrederek), duayı ayakta tutun ve sadakayı verin." Daha sonra çok azınız hariç (bunu gözetmeyi reddederek) gerisin geriye döndünüz ve hala yüz çevirmektesiniz(dir)! 84. Ve hani bir zamanlar kendi kanınızı (birbirinizi karşılıklı öldürerek) dökmeyeceksiniz ve bizzat kendinizi yurdunuzdan çıkarmayacaksınız diye sizden kesin söz almıştık! Sonra siz (bizzat kendiniz anlaşmaya bu haliyle) şahit olduğunuz halde kabul etmiştiniz! 85. Fakat akabinde siz bizzat kendinizi (karşılıklı) öldürüyor, bir kısmınızı kendi yurdundan çıkarıyor ve onlara karşı adaletsizce ve düşmanca birbirinize yardım ediyordunuz. Ve eğer onlar size esir olarak gelirlerse onları fidye karşılığında serbest bırakıyordunuz. Hâlbuki onları (kendi yurtlarından) sürmek size haram kılınmıştı. Yoksa siz kitabın bir kısmına (Allah'ın size esirlerden fidye almayı emrettiği kısım) inanıyor, bir kısmına (katletmeyi ve kendi yurtlarından sürmeyi yasakladığı kısım) ise inanmıyor musunuz? Fakat sizden bunu yapanın cezası, şimdiki hayatta rezaletten başka bir şey değil(dir)! Diriliş gününde ise en şiddetli azaba döndürülecektir! Allah hiçbir surette yaptıklarınız konusunda habersiz değildir! 86. Onlar, en son güne mukabil şimdiki hayatı satın alarak tercih edenlerdir; bundan dolayı ne onlardan azap hafifletilecek ne de onlara yardım edilecektir. 87. Ve gerçekten de biz Mûsâ'ya kitabı verdik ve hemen ardından elçiler gönderdik. Meryem oğlu İsrâ'ya da kanıtlar (yani büyük mucizeler) verdik ve onu Kutsal Ruh ile destekledik. O halde ne zaman size, nefsinizin hoşuna gitmeyen şeylerle elçiler gelse böbürlenerek onları reddedip hatta (onun ardından) bir kısmını yalancı iddia edecek bir kısmını da gerçekten öldürecek misiniz? 88. Ve (Yahudiler Muhammed ile alay ederek): "Kalplerimiz kılıf(lı)dır (söylediklerini

anlayamıyorlar)” dediler. Aksine Allah onları küfürlerinden dolayı lanetlemiştir. İnananlar neden bu kadar azdır! 89. Ve Allah’tan, yanlarındakini (olanı, yani Tevrat’ı) tasdik edici kitap (Kur’an) geldikten sonra, önceleri gerçekten de inanmayanlara karşı (Allah’tan) yardım istiyorlardı. Sonra (aynen şöyle geçer) bildikleri (Muhammed’in peygamberliği ile ilgili) kendilerine gelince ona inanmak istediler.¹⁵ Fakat gerçekten de Allah’ın laneti inanmayanların üzerine olsun. 90. Allah’ın indirdiğine (yani Kur’an’a) inanmamak için Allah’ın (kendi sırlarını açarak) dilediği kulları üzerinde indirdiği fazlını kıskanmalarından dolayı nefislerini karşılığında sattıkları şey (fiyat) kötüdür. Bundan dolayı onlar (Kur’an’ı reddetmekle Allah’ın) gazap üzerine (Tevrat’ı tahrif etmelerinden ve İsâ’yı inkâr etmelerinden) gazaba geri döndüler. Kâfirlere sadece alçaltıcı bir azap (hazırlanmıştır). 91. Onlara: “Allah’ın indirdiğine (yani Kur’an’a, diğer kutsal kitaplara) inanın!” denir denmez onlar: “Biz, bizim üzerimize nazil olana (yani Tevrat’a) inanırız” derler ve ondan sonrakini (nazil olanı, yani Kur’an’ı) inkâr ederler. Hâlbuki o, onların yanında olanı (yani Tevrat’ı) tasdik edici gerçeğin bizzat kendisidir. De ki: “(Onlara ey Muhammed) Eğer (Tevrat’a ve onda haram kılınanlara) inanmışsanız, o halde neden daha önce Allah’ın peygamberlerini öldürüyordunuz?” 92. Ve gerçekten de Mûsâ size delillerle (mucizelerle) geldi, ondan sonra da siz buzağıyı (ilah olarak) benimsediniz! Siz (bununla) zulüm işleyenler (oldunuz). 93. Ve bir zamanlar (Tevrat’a riayet etme konusunda) kesin sözünüzü alıp (ve gerçekten) Sina dağına üzerinize yükseltmiştik (ki onu üzerinize yıkalım. Zira Tevrat’ı kabul etmeyi reddettiniz. Dedik ki): “Size verdiğimiz kuvvetlice tutun (yani ciddi bir şekilde ona riayet edeceğiniz bir niyetle) ve (emirlerimi) duyun!” Dediler ki: “(Dediklerini) Duyduk ve isyan ettik (yani itaat etmeyi reddediyoruz)” Ve inkârlarından dolayı kalplerine buzağıyı içmiş (içlerine büyük bir aşk sokulmuş) oldular. (Onlara) De ki: “İmanınızın size emrettiği kötü bir şeydir eğer iman ediyorsanız!” 94. (Onlara) De ki: “Eğer Allah’ın katında (cennette) en son yurt (diğer tüm) insanlardan ayrı olarak size aitse, o halde ölümü isteyin eğer doğru sözlü iseniz (zira ölüm ona doğru bir yoldur). 95. Fakat onların ellerinin önceden gönderdiğinden (günahlarından) dolayı onu hiçbir zaman istemeyeceklerdir. Ve Allah zulüm işleyenleri bilen(dir). 96. Gerçekten de onları yaşamak konusunda insanların en hırslısı olarak bulursun. (Bununla beraber) Müşrik olanlar (yani putperestler) onlardan daha isteklidir. Onların her biri kendisine bin yıl yaşam süresinin verilmesini arzu eder. Uzun yaşam süresinin kendisine verilmesi (yine de) onu (hiçbir şekilde cehennem) azabından uzaklaştıracak değildir. Allah onların yaptıklarını gözlemlemektedir. 97. (Yahudilere) De ki:

¹⁵ Ashında doğrusu şöyledir: “Bildikleri kendilerine gelince onu inkâr ettiler.”

“Kim Cebrail’e düşmansa (kötü haliyle ölürse), ki elbette onu (yani Kur’an’ı) senin kalbinin üzerine Allah’ın izniyle indiren odur; kendinden öncekilerini (gelen Kutsal Kitapları) onaylayıcı, inananlara rehber ve müjde getiren. 98. Kim Allah’a, peygamberlerine, Cebrail’e ve Mikail’e düşman ise (Allah da onun düşmanıdır) elbette Allah da kâfirlere düşmandır. 99. Ve bunun yanında biz gerçekten de sana açık ayetler indirdik. Onları fâsıklardan başka kimse inkâr etmeyecektir. 100. (Onları inkâr edecek) misiniz? Ve (Muhammed’e iman edileceği ve ona karşı kâfirlere yardım edilmeyeceği ile ilgili Allah ile) her anlaşma yapıldığında onların bir kısmı bunu bozacak mı? Fakat onların çoğu inanmaz!

SONUÇ

Hem bir meal olarak hem de yazarın döneminde yapılan Kur’an tercümelerini göz önüne aldığımızda Marraccio’nun bu çalışmasının gayet başarılı, dürüst ve bilimsel olduğunu söylemek isteriz. Görebildiğimiz kadarıyla yazar tercüme metninde kasıtlı tahrif yapmamış, aksine gayet dürüst ve ilmî davranmıştır. Her Kur’an tercümesinde olduğu gibi bu tercümenin de elbette bazı hataları vardır. Bunları bazen dipnotlarda belirttik. Fakat buna literal bir tercüme nazarıyla bakıldığında mütercimın takdir edilmesi gerektiği kanısındayız.

Marraccio’nun yaşadığı dönem Hristiyan dünyasının bu gibi çalışmalara karşı olması ve Avrupa’da Arap alfabesinin basımına dair teknik eksiklikler sebebiyle o, bu çalışmasını yayınlamada ciddi sıkıntılarla karşılaşmış ve özellikle kontrolünü yayıncılara havale ettiği Kur’an’ın Arapça metninde birçok hata vuku bulmuştur.¹⁶ Bundan dolayı mütercimın özellikle Arapça Kur’an metnindeki hatalardan sorumlu tutulmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Marraccio’nun sıkı bir literal tercüme metodunu takip etmesi, çevirisinin anlaşılabilirliğine zarar verdiği kanısındayız. Zira bazen ayetler, kendileriyle hiç alakaları olmayan tuhaf manalarla tercüme edilmiştir. Bunun da temel sebebi mütercimın bazen kelimelerin bağlam içerisindeki anlamlarını değil de lugavî kök anlamlarını göz önüne almış olmasıdır. Yazar sanki rahatlıkla ve doğru bir şekilde anlaşılacak bir tercüme yapmaktan ziyade literal anlamda doğru bir çeviri yapmaya odaklanmıştır. Tüm bunlarla beraber bu tercümenin on yedinci yüzyılda yapılan bir tercümeğe göre gayet başarılı ve bilimsel bir çalışma olduğu kanaatindeyiz.

¹⁶ Bk. Bevilacqua, “The Qur’an Translations”, 93-100.

KAYNAKÇA

- Aikin, John (1747-1822) - Enfield, William (1741-1797), *General Biography or Lives, Critical and Historical, of the Most Eminent Persons of all Ages, Countries, Conditions and Professions*. 10 Cilt, London: T. Davison, White Friars, 1807.
- Bevilacqua, Alexander. “The Qur’an Translations of Marracci and Sale”. *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 76 (2013): 93-130.
- Marraccio, Ludovico (1612-1700). *Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè*. Padova: Ex Typographia Seminarii, 1698.
- Niceron, Jean-Pierre (1685-1738). *Mémoires pour Servir à L'histoire des Hommes Illustres dans la République des Lettres*, Paris: Chez Briasson, 1740.
- Sale, George (1697-1736). *The Koran*. London and New York: Frederick Warne and Co, 1891.
- Yaşar, Hüseyin. *Batı'nın Kur'an Algısı*. İzmir: Işık Akademi Yayınları, 2010.
- Library of Columbia University. “The Quran in East and West: Manuscripts and Printed Books”. Accessed: 29 July 2018.
<https://exhibitions.library.columbia.edu/exhibits/show/quran/qurans/printed>.
- Encyclopedia.com. “Clerks Regular of the Mother of God”, Accessed: 29 July 2018.
<https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/clerks-regular-mother-god>.